

สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

The Benefits for Social Welfare of the Ministry of Social Development and Human Security

บุญส่ง ชลธร¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษานโยบาย และสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่จัดให้แก่ประชาชน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบของการวิจัยเอกสารและการวิจัยสนามโดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า (ก) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมสวัสดิการที่มั่นคงให้แก่คนไทยทุกคนตามหลักการกรอบแผนปฏิบัติการการจัดสวัสดิการถ้วนหน้า ได้แก่ การผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการ การพัฒนาสังคมเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างพลังทางสังคมการยกระดับขีดความสามารถการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม อีกทั้งมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนางานวิชาการด้านการพัฒนาสังคม สวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 รวมทั้งพันธสัญญาระหว่างประเทศที่กระทรวงฯ เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (ข) กระทรวงฯ ได้กำหนดสิทธิประโยชน์ให้แก่ประชาชนตามกลุ่มเป้าหมาย คือ (1) กลุ่มเด็กและเยาวชน ให้สงเคราะห์ ค้ำครองสวัสดิภาพเด็กในสถานแรกรับ สถานวงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู (2) สตรี โดยการฝึกอบรมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต อบรมให้ความรู้เพื่อป้องกันการถูกล่อลวง และประสานให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ (3) ผู้สูงอายุ ให้คำแนะนำ ปรึกษาดำเนินการแก้ไขปัญหาครอบครัว จัดหาที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่มและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการบริการทางการแพทย์ (4) ผู้พิการ โดยการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย การศึกษา อาชีพคนพิการ และให้การสงเคราะห์ครอบครัว (5) ผู้ด้อยโอกาส โดยการอุปการะในสถานสงเคราะห์ และเสริมสร้างศักยภาพในการฝึกอาชีพ (6) ผู้ได้รับความเสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยให้ความช่วยเหลือ บำบัด ค้ำครอง พัฒนาอาชีพ และประสานการช่วยเหลือทางคดี (7) ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด พัฒนาศักยภาพฟื้นฟูร่างกายจิตใจ สร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมได้

คำสำคัญ: สิทธิประโยชน์, สวัสดิการสังคม, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The study of the benefits for social welfare of the Ministry of Social Development and Human Security (MSO) was aimed to examine the policy and social welfares benefits administrated by the Ministry of Social Development and Human Security and the benefits that have been provided to the general public. This qualitative survey was carried out with research documents and the field survey was conducted by interviewing the administrative executives who are responsible for formulating and implementing the policies. The result showed as follow. (a) The MSO has set forth the policies that all Thai citizens shall be provided the equitable social welfares under the Universal Social Welfare Programs in accompanying with the implementation of the Bureaucratic Strategies Plan B.E.2555-2559 that has pushing toward the development of the social welfare society, strengthening the society in the face of the ever-changing situations, enhancing the social power, leveraging the administrative capability and social development, as well as being concerned of the education, analysis, research and development in the field of the social development ,welfares, and human security in accordance with the National Economic and Social Development Plan No.11, the Research National Policy and Strategies No.8, and other related International Conventions, and preparing the readiness entering into the Asian Economic Community (AEC) B.E.2558. (b) The MSO has set the benefits for target populations. The include children, youth, women, the aged, the disabled, and the disadvantaged, the injured people caused by human trafficking, and those who have undergone the drug addiction therapy. Such benefits include public housing programs (Ban Au Ar Thorn), Low Cost Housing Project (Ban Man Kong), Social Welfare Access Standard Development Program, Fund-based Social Welfare Access Opportunity Program, Human Protection Program (the target groups are the women (gender equality), children, youth, the aged, the disabled, and the disadvantaged, the Center of Three Generation Program (Saiyairak), Human Trafficking Protection and Problem-Solving Program, Teenage Pregnancy Problem-Solving Program, Prachabordi Center Hotline 1300 Project, and Fund Service for Social Development and Human Security. The MSO has assumed no responsibilities for other non-concerned programs.

Keywords: Benefits, Social Welfare, Ministry of Social Development and Human Security

บทนำ

ปัจจุบันมีการพูดกันมากถึงสวัสดิการสังคมในประเทศไทย แม้ว่าในหลายกลุ่มและหลายสถานการณ์จะใช้คำที่ต่างกันออกไป ทั้งเจตนาและจุดมุ่งหมายของการนำเสนอ ก็หลากหลาย แต่กระนั้นเป้าหมาย

หนึ่งที่มีร่วมกันของทุกฝ่าย คือการจะเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนให้มากที่สุด เพื่อสร้างความสุข การกินดีอยู่ดี และความรู้สึกรอบอุ้นปลอดภัยในการใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

สวัสดิการสังคมในประเทศไทยที่ผ่านมาในยุคแรก ๆ จะเป็นลักษณะของ การช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นการทำตามคติความเชื่อตามรากฐานทางศาสนาต่อมาเมื่อมีการปฏิรูประบบราชการในสมัยรัชกาลที่ 5 และต้องการที่จะพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นแบบตะวันตกก็ได้มีการวางระบบต่าง ๆ ทั้งในระบบราชการเอง และในการพัฒนาเมือง รวมถึงผู้คนในประเทศก็มีหน่วยงานใหม่ ๆ เกิดขึ้นคอยให้บริการ แต่อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ไม่ได้เน้นที่การให้สวัสดิการแก่ประชาชนทั่วไป แต่เป็นการเน้นที่การปรับโครงสร้างให้มีระบบราชการตามรูปแบบรัฐสมัยใหม่ ที่จะมาทำหน้าที่เป็นหลัก

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายแม่บทในการส่งเสริมงานด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาสังคมเพื่อประโยชน์ในการ-เสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมให้เป็นไปอย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นธรรม โดยขยายจากขอบเขตเดิมที่มีการดูแลเฉพาะกลุ่มที่ประสบปัญหาทางสังคม และผู้ด้อยโอกาสไปสู่การสร้างหลักประกันเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับประชาชนทุกคน มีการคำนึงถึงสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วม และการช่วยให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองและสังคมได้ นอกจากนี้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี

การจัดสวัสดิการสังคม โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้ประกาศยุทธศาสตร์ทางสังคมเพื่อรองรับนโยบาย 3 ยุทธศาสตร์ คือ (สำนักบริการสวัสดิการสังคม, 2555, หน้า 8) ยุทธศาสตร์สังคม

ไม่ทอดทิ้งกัน ยุทธศาสตร์สังคมเข้มแข็ง และยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม

จากความพยายามในการจัดระบบสวัสดิการดังกล่าวยังมีความพยายามที่จะสร้างเครื่องมือหรือหลักเกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมาจากสภาพทั่วไปที่จะนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์เพื่อบ่งชี้ให้ได้ว่า ใครคือผู้เหมาะสมที่ควรจะได้รับสวัสดิการ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาเรื่องความเป็นธรรมที่คนจนเหล่านั้นที่พึงจะได้รับในที่นี่ นอกจากจะอาศัยเส้นความยากจนหรือเกณฑ์รายได้เพื่อชี้ถึงคนจนหรือคนด้อยโอกาส เพื่อให้ระบบสวัสดิการสามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึง

โครงการสวัสดิการมากมายของทุกรัฐบาลที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของกระทรวง ทบวงกรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ และอื่น ๆ เหล่านี้ยังมีลักษณะการจัดกระจายและบางอย่างมีลักษณะซ้ำซ้อนที่สำคัญคือด้านของการประชาสัมพันธ์ยังไม่สามารถทำให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงว่าจริง ๆ แล้วสวัสดิการของรัฐมีอะไรบ้าง และมีขอบข่ายการคุ้มครองอย่างไร ทำให้ประชาชนจำนวนมากไม่พลาดโอกาสในการได้รับความช่วยเหลือไปอย่างน่าเสียดาย นอกจากนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มียุทธศาสตร์ในการปฏิบัติราชการในปี พ.ศ. 2555-2559 ได้แก่ การผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการ การพัฒนาสังคมเข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างพลังทางสังคม การยกระดับขีดความสามารถการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสังคม อีกทั้งมีบทบาทหน้าที่สำคัญ

ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนางานวิชาการ ด้านการพัฒนาสังคม สวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 รวมทั้งพันธสัญญาระหว่างประเทศที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (สันติ พร้อมพัฒน์, 2554, หน้า 15-17)

เนื่องจากขอบเขตของงานสวัสดิการสังคมมีขอบข่ายที่กว้างขวาง ประเด็นปัญหาสังคมในปัจจุบันที่มีปริมาณและความซับซ้อนของปัญหาเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในขณะท้อง้องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ดำเนินงานในเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิการเป็นจำนวนมาก ซึ่งทั้งหมดมีแนวทางการดำเนินงานทั้งที่เหมือนกันและต่างกัน ระบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย ถือว่ามีมากพอควร นอกจากนี้ยังมีการให้บริการของภาครัฐ ในส่วนของกระทรวงทบวง กรมต่าง ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงว่าเป็นสวัสดิการสังคม แต่ในเชิงเนื้อหาได้ดำเนินการแบบสวัสดิการสังคม

การศึกษาเรื่อง “สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคม-และความมั่นคงของมนุษย์” นี้ เป็นการศึกษาถึงการได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการ-สังคมของประชาชนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเพื่อศึกษาความต้องการได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของประชาชน ตลอดจนจนเป็นการรวบรวม สรุป และจัดหมวดหมู่ของสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการ

สังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบในวงกว้าง อันจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและได้รับโอกาสในการรับสวัสดิการอย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคม-และความมั่นคงของมนุษย์
2. เพื่อศึกษาการได้รับสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
3. เพื่อศึกษาความต้องการสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของประชาชนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดสวัสดิการสังคมเป็นแนวคิดที่มีรากฐานความเป็นมาอย่างยาวนานตั้งแต่ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรม แนวคิดนี้เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตของสังคมตะวันตก ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากเกษตรกรรม เป็นอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลให้ วิถีชีวิตของคนในสังคมเคลื่อนย้ายจากกลุ่มเครือญาติและชุมชน ไปสู่สังคมองค์กรหรือโรงงาน การทำงานภายในโรงงานในยุคเริ่มต้นของการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้นมีการเอาต์เอาเปรียบผู้ใช้แรงงานอย่างกว้างขวางจนกลายเป็นปัญหาคุคมการดำรงชีวิตและการดำรงชีพของผู้ใช้แรงงาน ส่งผลให้รัฐต้องเข้ามาแทรกแซงการจัดการภาวะ

เศรษฐกิจเพื่อให้บรรดาผู้ใช้แรงงานมีหลักประกันในการดำรงชีพที่มั่นคงเพิ่มขึ้น

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2554, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคมไว้ว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการ ทางสังคม เพื่อตอบสนองของความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

ดังนั้น ระบบการจัดบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริม ความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมเป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

องค์ประกอบของงาน “สวัสดิการสังคม” ในลักษณะกว้าง 7 ด้าน และองค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบ 3 ด้าน จึงขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ของนักสวัสดิการสังคมสำหรับในสังคมไทยนำมาใช้ทั้ง 2 ลักษณะ

ทั้งด้านกว้างและด้านแคบ แต่โดยทั่วไปแล้วสังคมไทยมักจะรู้จักบริการสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบมากกว่า โดยบริการประกันสังคมถือเป็นบริการที่นำไปสู่การสร้างความมั่นคงทางสังคมให้กับลูกจ้างผู้ใช้แรงงานที่พัฒนาขยายความครอบคลุมและสิทธิประโยชน์ทดแทนมากขึ้น ขณะที่บริการสงเคราะห์ประชาชนยังคงเป็นบริการที่รัฐต้องจัดสรรงบประมาณการช่วยเหลือกับผู้เดือดร้อน เป็นต้น (ระพีพรรณ คำหอม, 2549, หน้า 27)

โดยหลักการของรัฐสวัสดิการเป็นหลักที่เน้นความเป็นมนุษย์หรือมนุษยนิยมและความเท่าเทียมในการได้รับบริการ หรือได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และหลักการเกื้อภาษีในอัตราก้าวหน้า ซึ่งนับเป็นการลดการทดสอบคุณสมบัติของผู้สมควรได้รับความช่วยเหลือ (means tests) เพราะการทดสอบคุณสมบัตินั้นเป็นเรื่องที่ยุ่ยากซับซ้อน ปฏิบัติได้ยาก และยังเป็น การประทุษร้ายต่อประชาชนผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออีกด้วย รัฐสวัสดิการทำให้สังคมมีเอกภาพ มีความสามัคคีและความมั่นคง ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างทัดเทียมกัน (กิติพัฒน์ นนทบุรีทะเลศุลย์, 2550, หน้า 6)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอยู่กับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งโดยสาระสำคัญจะแสดงออกมาที่สอดคล้องกับปัจจัยในการส่งเสริมหรือเกื้อหนุนให้มนุษย์ต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นด้วยความจำยอมหรือหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพะอย่างยิ่งผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่อยู่ในฐานะเสียเปรียบไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนด้วยตนเองได้ เพราะขาดความรู้ความสามารถและ ขาดโอกาส และ

บุคคลเหล่านี้มีความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงอยู่ในสังคม สวัสดิการสังคมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งกับบุคคลกลุ่มนี้ ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมนั้น เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวอยู่รอด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) รูปแบบการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interviews) กับผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการนโยบายทั้งด้านการกำหนดนโยบายหรือริเริ่มนโยบายและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในเรื่องสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการ-สังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบในวงกว้าง อันจะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและได้รับโอกาสในการรับสวัสดิการอย่างทั่วถึงในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยทำการสำรวจเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ รวมทั้งเอกสารทางภาคราชการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สิทธิประชาชนตามพระราชบัญญัติ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการจัดสวัสดิการ หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสวัสดิการ-สังคม ตลอดจนวิวัฒนาการการจัดสวัสดิการสังคม
2. วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) สำหรับการวิจัยสนาม (field

research) ได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในเรื่องสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีแนวประเด็นซักถามในลักษณะ (open-ended) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการที่จะทราบถึงนโยบายมาตรการ กลไกเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของกระทรวงฯ ที่จัดให้แก่ประชาชน ประกอบด้วย (1) นางศุภลักษณ์ จันทร์เจริญ ผู้อำนวยการกลุ่มการวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2) นางสาวอมรรัตน์ จิระปัญญา กลุ่มการวิจัยและพัฒนา สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (3) นางจันทร์ฉาย แยมอยู่ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (4) นางสาวญาณากร พิทยานิน นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและใช้การศึกษาวเคราะห์เอกสาร การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบทบาทภาครัฐในการจัดสวัสดิการ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกครั้งนี้ได้กำหนดแนวคำถามแบบโครงสร้างอย่างไรก็ตามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ให้เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในที่นี้แบ่งขั้นตอนการเก็บข้อมูลออกเป็นช่วง ดังนี้ (1) ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้บริหารที่จะเป็นผู้ให้

สัมภาษณ์ และติดต่อประสานงานกับเลขานุการของผู้บริหารแต่ละท่านเพื่อกำหนดตารางเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ (2) เตรียมความพร้อมในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล อาทิ แนวทางการสัมภาษณ์ เครื่องและเทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปรูปอุปกรณ์เครื่องเขียนสำหรับการจดบันทึกยานพาหนะในการเดินทาง (เดินทางโดยยานพาหนะส่วนตัว) ขบประมาณเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นต้น (3) ยืนยันกำหนดการการเข้าสัมภาษณ์ ที่ชัดเจนอีกครั้งทั้งในส่วนของวันและ เวลาเพื่อไม่ให้เสียเวลาของทั้งสองฝ่ายทั้งนี้การยืนยันกำหนดการเป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะผู้บริหารทุกท่านมีกิจกรรมมากมาย ดังนั้นการนัดหมายที่ชัดเจนจึงมีความสำคัญมากก่อนที่จะเข้าไปสัมภาษณ์ทุกครั้ง (4) เริ่มต้นสัมภาษณ์ จนถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (สัมภาษณ์ในแต่ละท่านจนแล้วเสร็จ) โดยผู้วิจัยจะต้องเดินทางไปถึงที่นัดหมายก่อนกำหนดเวลาอย่างน้อยครึ่งชั่วโมง ทุกครั้ง (5) หลังจากการสัมภาษณ์ ในขั้นตอนนี้เริ่มต้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (สัมภาษณ์) เสร็จแล้ว จนถึงการจัดระบบข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ อภิปรายผล และสรุปผลสู่ข้อเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็น กระทรวงที่ จัด ตั้ง ขึ้น ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกระทรวงภาคสังคมในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาค ในสังคม และส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบัน

ครอบครัว และชุมชน โดยรวมส่วนราชการด้านนโยบายและการปฏิบัติประกอบด้วย กรมประชาสงเคราะห์ สังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กองพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน กรมการพัฒนาชุมชน การเคหะแห่งชาติ (กคช.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อ เป็นองค์การและกลไกด้านสังคมในการบรรลุนโยบายของรัฐบาลที่ให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้มีความพินิจ และคุ้มครองสิทธิตามกรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยบูรณาการแนวคิด ทิศทาง และการบริหารให้เป็นระบบจากภาคีทุกภาคส่วนและทุกระดับ

นโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นโยบายรัฐบาล คณะรัฐมนตรี โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2554 ซึ่งนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลด้านสังคมและคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้อง

1. ส่งเสริมการพัฒนาให้ครอบครัวและสังคมไทยมีความมั่นคงอบอุ่น โดยเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายครอบครัว รวมทั้งพัฒนาความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่พ่อแม่และ

ผู้ปกครองรู้จักใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทันเพื่อลดช่องว่างระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งสนับสนุนบทบาทของคณะสงฆ์และผู้นำทางศาสนาให้สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชนในแต่ละชุมชนเพื่อเชื่อมประสานระหว่างบ้าน ศาสนา โรงเรียน เพื่อสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมั่นคง

นอกจากนี้จะส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นโดยประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครอบครัวและส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการของส่วนราชการและกองทุนต่าง ๆ ร่วมกับอาสาสมัครภาคประชาชน รวมถึงชักจูงให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐเพื่อรวมพลังทุกภาคส่วนในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของชีวิตคนไทย โดยการใช้พื้นที่เป็นฐาน

2. สร้างหลักประกันความมั่นคงในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ด้วยการขจัด การเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุก รูปแบบปราบปรามขบวนการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อควบคุมแหล่งอบายมุขสิ่งเสพติด ตลอดจนป้องกัน ปราบปราม และลงโทษอย่างจริงจัง ต่อผู้กระทำความผิด ส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ถูกหลอกลวงเอาเปรียบ รวมถึงให้โอกาส ประชาชนที่มีฐานะยากจนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง หรือมีที่อยู่อาศัยพร้อมกับการสร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์

3. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ด้วย การพัฒนาเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เด็กแรกเกิดเด็กก่อนวัยเรียน และเยาวชนทุก ช่วงวัยให้มีความรู้คู่จริยธรรม ให้ความสำคัญในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในช่วง 6 เดือนแรก สนับสนุนให้มี ศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพขจัดการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนในทุกรูปแบบ ตลอดจนสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมควบคู่กับการเรียนรู้ จากกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อสร้างความฉลาดทางปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ให้กับ เด็กและเยาวชน ของชาติ

4. สนับสนุนบทบาทของสตรีไทย ในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเสมอภาค ด้วยการปกป้องสิทธิของสตรี ปรับปรุงกฎหมาย ที่คุ้มครองสตรีที่ถูกกระทำการรุนแรงในครอบครัว และดัดศักยภาพของสตรีให้มีส่วนร่วมพัฒนา ประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและสาธารณสุข แก่สตรีทั้งในเมืองและชนบทเพื่อให้มีความรู้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ มีหลักประกัน ในการดำรงชีวิต จัดตั้งสถานดูแลเด็กในที่ทำงาน ภาครัฐและเอกชนจนถึงระดับชุมชน การเพิ่มและ พัฒนาศักยภาพของศูนย์พึ่งได้เพื่อช่วยเหลือเด็ก และผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของสตรี ให้เป็นหลักในการสร้างครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง รวมถึงจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาบทบาทสตรีไทย ให้เท่าทันโลกยุคใหม่

5. เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่าง ๆ สำหรับรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ สร้างความพร้อมในการเป็นสังคมผู้สูงอายุ พัฒนาบริการสุขภาพอนามัย ให้การสงเคราะห์ จัดการศึกษา จัดสวัสดิการ รวมถึงหาอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสผู้พิการหรือทุพพลภาพ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมภายใต้หลักคิดที่ว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สูง สมควรให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง

6. ลดอุบัติเหตุและ ความสูญเสีย จากอุบัติเหตุจราจรให้เหลือน้อยที่สุด ส่งเสริมการเรียนรู้ การเดินทางและการใช้การขนส่งอย่างปลอดภัย โดยน้อมนำหลักการแก้ไขปัญหาจราจรตามแนวพระราชดำริไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และถือเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ต้องดำเนินการอย่างเข้มข้น ในทุกพื้นที่ของประเทศ

สิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมของ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

1. สิทธิประโยชน์ด้านที่อยู่อาศัย มิติความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย หมายถึงการมีสิทธิครอบครองที่ อยู่ อาศัย ที่มี สภาพ มั่น คง มีสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ พอเพียง อยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี และมีทาง เข้า-ออกสะดวก ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพชีวิต และความมั่นคงปลอดภัย เนื่องจากที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยพื้นฐานสำคัญสี่ประการที่ พัทธกิจ ทำ เลที่ ตั้ง การขนส่งมวลชน แหล่ง ทรัพยากรภาค ควรมียู่บริเวณใกล้เคียงกันเพื่อสามารถ

ตอบสนองความต้องการและการอำนวยความสะดวก ให้ชีวิตมีความสุขมากขึ้น สวัสดิการสังคม ด้านที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะอยู่ในความดูแลของ กระทรวง- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ โดยภารกิจหลักในการให้ความ ช่วยเหลือในเรื่องที่อยู่อาศัยตลอดจนถึงการร่วม แก้ไขปัญหาชุมชน สนับสนุน ส่งเสริม ความ มั่นคงในการอยู่อาศัย ซึ่งมี 2 โครงการ ดังนี้ (1) โครงการบ้านเอื้ออาทร รับผิดชอบโดยการเคหะ แห่งชาติ อันเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ในความดูแล ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ (2) โครงการบ้านมั่นคง รับผิดชอบโดย สถาบัน พัฒนาการชุมชน (พอช.) เป็นหน่วยงานมหาชน ใน ความดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์

2. สิทธิประโยชน์ด้านการมีงานทำและการมีรายได้ มิติด้านความมั่นคงด้านการมีงานทำ และรายได้ หมายถึง การได้ทำงานเต็มเวลาที่มั่นคง และพึงพอใจ มีรายได้และเงินออมที่พอเพียงแก่ การดำรงชีพโดยไม่มีหนี้สินที่ไม่มีคุณค่า การมีงานทำ และการมีรายได้ ทั้งสองสิ่งนี้นำมาซึ่งปัจจัยพื้นฐาน ที่สำคัญในชีวิต เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สะท้อน ให้เห็นสภาพและความเป็นอยู่ วิธีการดำเนินชีวิต และในแง่มุมหนึ่งสามารถบ่งบอกได้ถึงคุณภาพ ชีวิตของบุคคล การมีงานทำเพื่อหารายได้มา ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต ขึ้นอยู่กับ หลายปัจจัย ทั้งในแง่ของปัจเจกบุคคลและระบบโครงสร้าง ทางสังคม ความมั่นคงด้านการมีงานทำและการมี รายได้ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการคลัง และ กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้มี

กองทุนต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชนทั้งทางด้าน การมีงานทำ และการมีรายได้ ประกอบด้วย กองทุนเพื่อผู้รับงาน ไปทำที่บ้าน การจัดหางานและสินเชื่อเพื่อ คนไปทำงานต่างประเทศ กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรผู้ยากจน กองทุน-สงเคราะห์เกษตรกร และสินเชื่อกองทุน เพื่อการปฏิรูปที่ดิน กองทุนเพื่อ ผู้ใช้แรงงาน เงินกู้ เพื่ออบรมฝีมือแรงงาน เงินสมทบกองทุนพัฒนาฝีมือ แรงงาน กองทุนพัฒนาสหกรณ์ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การแก้ไขปัญหานี้ในระบบ

3. สิทธิประโยชน์ด้านการบริการทางสังคมทั่วไป มิติความมั่นคงด้านการบริการทางสังคม เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ คนด้อยโอกาส ได้มีความมั่นคง ในชีวิต หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงการคลัง

สิทธิประโยชน์จำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้ (1) เด็กและเยาวชน (กองทุนคุ้มครองเด็ก) สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กในสถานแรกรับ สถานวงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนา และฟื้นฟู สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพและ-พัฒนาเด็กในครอบครัวและชุมชน การจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ ได้รับการดูแลสุขภาพ การศึกษา นันทนาการ (2) สตรี ฝึกอบรมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต การอบรมให้ความรู้เพื่อป้องกัน การถูกล่อลวง ประสานให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ (3) ผู้สูงอายุ ให้คำแนะนำ ปรึกษาดำเนินการแก้ไขปัญหาคอขวด จัดหาที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการบริการทางการแพทย์ (4) ผู้พิการ สงเคราะห์และฟื้นฟู

สมรรถภาพทางด้านร่างกาย การศึกษา อาชีพคนพิการ และการให้การสงเคราะห์ครอบครัว (5) ผู้ด้อยโอกาส อุปการะในสถานสงเคราะห์ และเสริมสร้างศักยภาพ ในการฝึกอาชีพ (6) ผู้ได้รับความเสียหายจากการค้ามนุษย์ ช่วยเหลือ บำบัด คุ้มครอง พัฒนาอาชีพ และประสานการช่วยเหลือทางคดี (7) ผู้ผ่านการบำบัด ยาเสพติด พัฒนาศักยภาพฟื้นฟูร่างกายจิตใจ สร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมได้ (8) เงินช่วยเหลือพลเมืองดี เงินช่วยเหลือ พลเมืองดี มี 4 ประเภท คือ ค่ารักษาพยาบาล เงินชดเชย เงินดำรงชีพ เงินสงเคราะห์ และค่าจัดการศพ (9) กองทุนส่งเสริมสวัสดิการสังคม สนับสนุนทุนแก่องค์การสวัสดิการสังคมที่ส่ง โครงการขอรับทุน (10) เงินอุดหนุนองค์การสวัสดิการสังคมภาคเอกชน สนับสนุนทุนแก่องค์การสวัสดิการสังคมที่ส่งโครงการขอรับทุน (11) สวัสดิการชุมชน และความเข้มแข็งของชุมชน องค์กรสวัสดิการชุมชน จะได้รับสิทธิประโยชน์คือ การรับรองสถานะตามกฎหมาย และการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพัฒนานโยบายสวัสดิการสังคมให้มีความเป็นสาธารณะมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนของการจัดทำนโยบายในประเด็นต่าง ๆ หรือใช้งานวิจัยเป็นฐาน มีการรวมกลุ่มเครือข่าย/ภาคีให้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอเนื่องในการผลักดันกลไกนโยบาย รวมทั้งการจัดประชุมเวทีสังเคราะห์งานสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดการสร้างระบบสวัสดิการสังคม ทั้งกระแสหลักและกระแสรองควบคู่กันไปกับ

การพัฒนากลไกกฎหมายให้ทันกับปัญหาสังคมใหม่ ๆ

2. ควรสร้างกลไกการบริหารจัดการระบบงานผ่านการประเมินผลในระบบเปิด กลไกที่จะมีส่วนร่วมในการประเมินผลในงานสวัสดิการสังคม ได้แก่ กลุ่มผู้มีส่วนร่วมทางตรงและทางอ้อม องค์กรกลางที่เข้ามาร่วมประเมิน (neutral evaluation unit) การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดทางสังคม (เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมาภิบาล ความสามารถและคุณภาพในการให้บริการ ความรับผิดชอบของหน่วยงาน ความรับผิดชอบต่อสาธารณะการตอบสนองความต้องการของประชาชน ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เป็นต้น

3. ควรส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนในชุมชน โดยสร้างกลไกการเงินการคลังและการจัดตั้งกองทุนที่พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน กระบวนการมอบอำนาจให้ชุมชนที่มีอำนาจและมีอิสระในการจัดการงบประมาณ จัดตั้งกองทุนหรือองค์กรการเงินในพื้นที่ของตน โดยผ่านการมีส่วนร่วมอย่างโปร่งใส เป็นธรรมจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในด้านสำนึกและจิตวิญญาณโดยธรรมชาติ

4. ควรกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการงานสวัสดิการอย่างทั่วถึงและเหมาะสม การพัฒนากลไกการกระจายอำนาจควรมีการสร้างเครื่องมือประเมิน และพัฒนาความพร้อมศักยภาพประชากรในท้องถิ่น เพื่อแสวงหาแนวทางการทำงานสวัสดิการเพื่อชุมชนท้องถิ่นอย่างรอบด้าน และมีคุณภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์จริงที่เปลี่ยนแปลงไป

5. ควรเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กรบริการแบบครบวงจรเบ็ดเสร็จ (One Stop Crisis Center: OSGCC) เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานของกลไกการดำเนินงานให้สามารถรองรับปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในภาวะวิกฤตได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับสาระสำคัญต่อไปนี้ เช่น มีโครงสร้างองค์กรจัดแบ่งภารกิจการทำงานในทีมสหวิชาชีพที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการจัดกลไกกระบวนการดำเนินงานใหม่ ที่เชื่อมโยงทั้งในระดับบุคคล และนโยบาย

6. ควรเสริมสร้างและขยายระบบอาสาสมัครเพื่อสังคม โดยการสร้างมาตรการจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครหมู่บ้าน อาสาสมัคร เพื่อการคุ้มครองเด็ก ซึ่งจะต้องมีการสร้างระบบสาธารณูปการ อาสาสมัครในชุมชนร่วมกัน โดยใช้แผนชุมชนและควมมีระบบเสริมความรู้ พัฒนาทักษะในการเข้าถึงปัญหา คอยเป็นผู้เฝ้าระวังทางสังคม (social watchdog) และมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน ประสาน แสวงหาทรัพยากรในชุมชนเป็นเบื้องต้น

7. ควรเสริมกลไกการประสานงานรูปแบบและการสร้างและพัฒนาระบบการประสานงานที่หลากหลายมิติ ทั้งงานในด้านภาระงาน ข้อมูล การสื่อสาร การประชุม การส่งต่อเพื่อรับบริการ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนากลไกในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่กลไกระดับนโยบาย การบริหารจัดการ การดำเนินงาน ล้วนแต่เป็นการสร้างหลักประกันคุณภาพพื้นฐานเพื่อการพัฒนางานสวัสดิการสังคมทั้งสิ้น รวมทั้งการสร้างให้องค์กรกลางที่ทำหน้าที่ประสานงานสวัสดิการสังคม

ของแต่ละกระทรวงเพื่อให้เกิดการดำเนินงานไป ในทิศทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2550). รัฐสวัสดิการ: เครื่องมือสร้างความเป็นธรรมในสังคม ในเอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ โดย ภาควิชาสังคมสงเคราะห์-ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วันพฤหัสบดีที่ 20 ธันวาคม 2550.

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการแห่งชาติ. (2554). แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม.

ระพีพรรณ คำหอม. (2549). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: อารยัน มีเดีย.

สันติ พร้อมพัฒน์. (2554). ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.

สำนักบริการสวัสดิการสังคม. (2555). ผลการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจชุมชน บนพื้นที่สูง. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.